

A VII. ÖTÉVES TERV FAKITERMELÉSI GÉPRENDSZERE

A fahasználat műszaki fejlesztésének irányát, ütemét a megváltozott gazdasági körülmények, a VI. ötéves tervben elért kiindulási alap határozza meg. A beruházási nehézségek miatt egyre nagyobb gondot jelent a faki-termelési feladat teljesítése, nőtt a nullára leírt gépek száma, csökkent a gépi munkák hatékonysága, emelkedett a fakitermelés fajlagos időráfordítása. A következő tervidőszakban az elsődleges feladat a kedvezőtlen folyamat megállítása, a növekvő feladatok teljesítése hatékonyabb és a talajt, újulatot, illetve visszamaradó erdőállományt kímélő fahasználati technológia és technika alkalmazása. Az alkalmazott technológiák elő- és véghasználatban a faanyag közelítésbeni állapota szerint négy alapvető munkarendszerbe sorolhatók (rövidfás, hosszúfás, teljesfás, és aprítéktermeléses). A munkarendszerekben belül a különböző technikai szinten lévő technológiai változatok széles skálája alakult ki, a VI. ötéves tervidőszakban a rövidfás és hosszúfás változatok túlsúlyával (40,45%).

A műszaki fejlesztésnek elsősorban a növekvő feladatok teljesítését kell biztosítani. A VII. ötéves tervidőszak tervezett fakitermelési feladata évi 8,7—8,8 millió bruttó m³. A növekmény alapvetően a véghasználati termelésből származik, az előhasználatból kikerülő fatömeg mintegy 2,4—2,5 millió bruttó m³-t tesz ki. A feladatnövekedés mellett nehezítő körülményként kell számitásba venni, hogy nő a gyengébb minőségű és nehezebben megközelíthető állományok részaránya. A géprendszer-fejlesztés alapjául szolgáló technológia-korszerűsítési ajánlások a következőkben fogalmazhatók meg:

Az *előhasználatok* technológiai és technikai korszerűsítése terén elsősorban a sematikus és a kombinált nevelővágások végrehajtásában történt előrehaladás a síkvidéki, mesterséges erdőkben. A következő időszakban is ezek a nevelővágási módok nyújtanak lehetőséget a további korszerűsítésre. Domb- és hegyvidéken az alapvetően természetszerű fiatalosokban a technológiai rend kialakítását a sematikus rendszerben (kb. 20 m-enként) kivágott munkanyiladékok segítik elő. Várhatóan az eddiginél nagyobb részarányt képvisel majd a teljesfás aprítéktermelés a tisztításokban.

A *véghasználati* technológiákban a jelenlegi tervidőszakhoz képest a rövidfás és hosszúfás munkarendszerek rovasára nő a teljesfás és az aprítéktermeléses munkarendszerek aránya. Aprítéktermelésben a jelenlegi tervidőszakra előirányzott, mintegy 10—15%-os részarány a következő tervidőszakban is célkitűzés marad. Teljesítése csak akkor várható, ha megoldódik az erdei apríték energiatermelési célokra való felhasználása.

A fahasználati munkarendszerek és fontosabb technológiák tervezett aránya a VII. ötéves tervidőszakban:

Rövidfás munkarendszer

ezen belül:	30%
— választéktermelés tömelletti készletezéssel	5%
— közelítéssel komplex választéktermelés	25%

Hosszúfás munkarendszer

ezen belül:	35%
— hosszúfás technológia felkészítő telepi felkészítéssel	5%

- hosszúfás technológia erdei felkészítőhelyi felkészítéssel 5%
- szálfás technológia erdei felkészítőhelyi felkészítéssel 25%

Teljesfás munkarendszer

- erdei felkészítőhelyi felkészítési technológia (gallyfa aprítással kombinálva) 25%

Aprítéktermelési munkarendszer — Teljesfa, vagy koronarész aprítás erdei felkészítőhelyen 10%

A fahasználat ágazati géprendszerére a tervidőszakban:

- a motorfűrész-centrikus technika,
- a speciális erdészeti közelítőgépekre (vonszoló, kihordók) alapozott technika alkalmazása lesz a jellemző.

A többcélú gépek jelentősebb alkalmazásával nem számolunk a tervidőszakban. Változatlanul csekély részarányt képvisel majd az aprítéktermelő, zárt géplánc termelési volumene.

Az ágazati géprendszerben szereplő gépek közül a *speciális* közelítő traktor cca 30–40 kW) ez ideig hiányzott ágazati géprendszerünkben. Az sek figyelhetők meg.

A speciális közelítő gépek köréből egy alacsonyabb teljesítményű csuklós traktor (cca. 30–40 kW) ez ideig hiányzott ágazati géprendszerünkben. Az NDK-gyártmányú, DFU-típussal ez a hiány pótolható. A traktor elsősorban a nevelővágások anyagmozgatási gondjait hivatott enyhíteni. A vágástéri anyagmozgatásunkban szinte egyeduralkodó LKT-csuklós traktorok motorteljesítményének növelését egyrészt (LKT–75; LKT–80–81–90) és nagyobb teljesítményű típusok (LKT–120; LKT–160) kialakítását a gyártók napirenden tartják. Hazai géprendszerünk korszerűsítésekor a teljesítményigények a 60–80 kW motorteljesítményű gépekből alapvetően kielégíthetők. Az ennél nagyobb teljesítményű gépek beállítása (100–130 kW) csak extrém viszonyok között, kis mennyiségben indokolt. Változatlan törekvés a traktorok vontatási határfokának növelése, a traktorvezető kényelmének fokozása.

A korábbi időszakhoz képest nagyobb hangsúlyt kapnak a kötélدارuk az anyagmozgatás gépesítésében. Elsősorban a nehéz terepviszonyokon, meredek lejtésű területeken van nagy szerepük a faanyagmozgatásban, másrészt kedvező feltételeket teremtenek hegyvidéken a természetes újulathoz megővására.

A kihordó szerelvények széles skálája lehetővé teszi a rövidfás munkarendszerekben belül a helyi viszonyoknak legmegfelelőbb teherbírású változat kiválasztását. Fejlesztési igényként merül fel a 14–20 kN vonóerő kategóriába tartozó traktorok bázisán kialakított szerelvényeknél a pótkocsi tengelyének kisegítő meghajtása a vontatási teljesítmény növelése érdekében.

Feltétlenül előrehaladást kell elérni az utóbbi időben nagyon visszaesett telepi felkészítés gépesítésében, a korábbi időszaknál szolidabb fejlesztési programmal. A rendszer folyamatos működésének alapvető feltétele, hogy rendelkezünk egy megfelelő teherbírású hosszúfás szállítószervelemmel is.

A konkrét telepek létrehozásának elhatárolása előtt azonban sokoldalú vizsgálattal kell igazolni az új megoldás előnyösebb voltát. Ehhez célszerű felhasználni a ma már ismert értékelési módszereket, számítástechnikai eljárásokat.